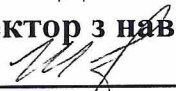

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра бізнесу та управління

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
“ 31 ” серпня 2026 р.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, управління та право
Спеціальність:	D3 Менеджмент
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Бізнес та приватне підприємництво»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

**Івано-Франківськ
2026**

РОЗРОБНИК:

к.е.н., доц., доцент кафедри

Надія ГРЕБЕНЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри бізнесу та управління
протокол № 1 від 28 серпня 2026 року

завідувач кафедри

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Тарас ІВАШКІВ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31.08.2026 року

e-mail	<u>nadiia.hrebenuk@ukd.edu.ua</u>
Номер аудиторії чи кафедри	<u>Кафедра бізнесу та управління</u> 205 каб.
Посилання на сайт	<u>Надія ГРЕБЕНЮК</u>
Сторінка курсу в СДО	<u>Фінансова грамотність</u>

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Фінансова грамотність»

Українці мають недостатній рівень фінансових знань. Такі результати продемонструвало дослідження «Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021 році», яке проводив Проєкт USAID «Трансформація фінансового сектору» у співпраці з Національним банком України за методологією Міжнародної мережі фінансової освіти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Індекс фінансової грамотності українців становить 12,3 бала — це лише 58 % від максимального значення (21 бал) та є меншим від мінімального цільового рівня, рекомендованого ОЕСР (14 балів).

Мета: вивчення сукупності фінансових відносин щодо розподілу та перерозподілу грошові потоки шляхом формування особистого бюджету.

Завдання: дати розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення, розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; з'ясувати роль фінансів у забезпеченні економічного зростання та тенденції розвитку національного та міжнародного фінансових ринків.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність та характерні ознаки фінансів, їх роль й місце в економічній системі держави;
- зміст основних сучасних течій у галузі державних та корпоративних фінансів;
- сутність та принципи функціонування основних ланок фінансової системи;
- зміст та мету діяльності з управління фінансами;
- засади фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії;
- взаємозв'язок основних галузей стратегічних і тактичних фінансових рішень у бюджетній, податковій, борговій, соціальній політиці;
- основні методи та інструменти фінансового механізму.

вміти:

- орієнтуватися у видах, рівнях та специфіці фінансових відносин в умовах ринку та світової інтеграції національної економічної системи;
- вміти обґрунтовувати доцільність та можливі умови зміни руху фінансових потоків для фінансування поточних та перспективних завдань залежно від конкретних фінансово-економічних та соціальних умов;

- давати характеристику окремих видів надходжень суб'єктів господарювання, домогосподарств, державних установ тощо із застосуванням наукової термінології;
- вміти використовувати чинну законодавчу і нормативну базу для обґрунтування особливостей організації управління фінансовими ресурсами в Україні;
- здійснювати розрахунок реальних потреб у фінансових ресурсах.

**Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти
внаслідок вивчення ОК 10 навчальної дисципліни**

«Фінансова грамотність» (шифри, зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Бізнес та приватне підприємництво» 2026-2027 н.р.)

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.	ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, виявляти готовність до національного спротиву, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	
ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	
СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.	
СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.	
СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 (в годинах)	2 (в годинах)
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік 30 (в годинах)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
	Макро-, мікроекономіка
	Економіка бізнесу
	Інвестиційна діяльність

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

¹ тільки для обов'язкових дисциплін

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. Фінансова культура та фінансова поведінка (2 год)

Поняття фінансової культури та її роль у формуванні фінансового добробуту людини. Фінансова грамотність як складова фінансової культури. Взаємозв'язок фінансових знань, установок, навичок і поведінки.

Фінансова поведінка особи: моделі прийняття фінансових рішень, фактори впливу на споживання, заощадження, кредитування та інвестування. Рациональні та ірраціональні фінансові рішення. Поведінкові упередження у сфері особистих фінансів.

Фінансові установки, стереотипи та суспільні наративи про гроші. Вплив сім'ї, соціального середовища, медіа, економічних криз і особистого досвіду на фінансову поведінку.

Фінансова відповідальність, фінансова дисципліна та культура поводження з грошима. Зв'язок між фінансовою поведінкою, фінансовою стійкістю та довгостроковим добробутом.

Питання для самостійного вивчення: фінансові установки українського суспільства та їх вплив на поведінку; когнітивні упередження у фінансових рішеннях; фінансова етика; культура відповідального споживання; взаємозв'язок фінансової грамотності, фінансової поведінки та фінансового добробуту. (1,7,8).

Тема 2. Бюджетування та фінансове планування (2 год)

Управління особистими фінансами з метою досягнення фінансових цілей та забезпечення фінансової стабільності. Створення бюджету включає в себе визначення регулярних доходів та витрат, щоб зрозуміти, як розподіляються гроші. Фінансове планування, як стратегічний підхід до управління фінансами та включає визначення фінансових короткострокових та довгострокових цілей і розробка плану досягнення цих цілей.

Питання для самостійного вивчення: Фінансове планування, як стратегії збереження грошей та інвестування для забезпечення майбутньої фінансової стабільності та росту. (1,7,8,9).

Тема 3. Кредити та борги. Фінансові установи (2 год)

Кредити та борги є невід'ємною частиною фінансового життя, а фінансові установи відіграють ключову роль у кредитному процесі. Кредити надають можливість людям і підприємствам отримати фінансовий ресурс для вирішення різних фінансових потреб, включаючи купівлю житла, автомобіля чи підприємницькі проєкти. Правильне управління кредитами та боргами вимагає ретельного розуміння умов позики, процентних ставок та графіка погашення. Фінансові установи (банки, кредитні спілки і кредитні компанії), виступають посередниками у процесі кредитування, у зборі та управлінні фінансовою інформацією.

Питання для самостійного вивчення: Основні умови обрання фінансової установи для отримання кредиту та підтримки власної кредитоспроможності (1,7,12)

Тема 4. Основи збереження та інвестування (2 год)

Основи збереження та інвестування представляють собою важливий комплекс фінансових стратегій для досягнення фінансової стабільності та збільшення капіталу. Збереження включає в себе накопичення грошей на непередбачувані випадки та майбутні цілі через регулярні депозити на банківських рахунках або створення фінансових резервів. Інвестування – розміщення капіталу в різних активах, таких як: акції, облігації, нерухомість чи інші фінансові інструменти з метою отримання прибутку чи досягнення фінансових цілей у довгостроковій перспективі.

Питання для самостійного вивчення: Вивчити ризики та потенційні вигоди кожного із засобів збереження та інвестування, а також розробляти стратегії, які відповідають особистим фінансовим потребам і цілям з метою забезпечення фінансової стійкості та росту вашої пам'яті. (1,7,10,12)

Тема 5. Страхування. Пенсійне забезпечення (2 год)

Страхування та пенсійне забезпечення є важливим складовими фінансової безпеки та майбутнього фінансового благополуччя. Страхування допомагає захистити від фінансових втрат у випадку нещасних випадків, хвороб, а також забезпечує покриття витрат при аваріях чи збитках. Пенсійне забезпечення, створює можливість накопичувати фінансовий ресурс для гідної пенсії та забезпечення на старість. Різні види страхових полісів і пенсійних рахунків, їх умови та переваги та вибір тих, які найкраще відповідають вашим потребам та цілям.

Питання для самостійного вивчення: Врегулювання фінансового плану, що забезпечує захист особистих фінансових інтересів в усіх життєвих обставинах та підтримки фінансової стабільності протягом життя. (1,3,7,12)

Тема 6. Податкова культура. Благодійність (2 год)

Податкова культура та благодійність відіграють важливу роль у суспільстві і фінансовому плануванні. Податкова культура включає в себе свідомість та дотримання податкового законодавства, відповідальне сплату вальне податків та зборів й усвідомлення їх ролі у забезпеченні соціальної інфраструктури і послуг. Благодійність підтримує суспільні та гуманітарні ініціативи, дозволяючи громадянам та компаніям вносити внесок у поліпшення життя і підтримку тих, хто потребує допомоги. Розуміння обох аспектів допомагає створити баланс між власними фінансовими обов'язками і внеском у соціум, сприяючи створенню більш справедливого та підтримуючого суспільства.

Питання для самостійного вивчення: Система оподаткування фізичних осіб. (1,2,3,4,7)

Тема 7. Шахрайство. Захист прав споживачів фінансових послуг (2 год)

Розуміння та захист власних фінансових інтересів в умовах ризику шахрайства та недобросовісності діяльності у фінансовому секторі. Шахраї можуть намагатися обманути споживачів через широкий спектр шахрайських схем, включаючи фінансові піраміди, фітинг та інші види атак на фінансові ресурси. Захист прав споживачів фінансових послуг включає в себе інформування та навчання споживачів щодо виявлення шахрайських схем та заходів для їх запобігання, а також механізми скарг та регулювання фінансового сектору для забезпечення дотримання законодавства та високого стандарту етики у фінансових послугах.

Питання для самостійного вивчення: Вивчити роботу органу, який здійснює захист прав споживачів фінансових послуг. (1,7,11,12)

Зміст семінарських занять

Семінарське заняття № 1-2 (4 год)

Тема 1. Фінансова культура та фінансова поведінка

План:

1. Поняття фінансової культури та її роль у формуванні фінансового добробуту людини.
2. Фінансова грамотність як складова фінансової культури.
3. Фінансова поведінка особи та моделі прийняття фінансових рішень.
4. Раціональні та ірраціональні фінансові рішення.
5. Фінансові установки, стереотипи та суспільні наративи про гроші.
6. Фінансова відповідальність, фінансова дисципліна та культура поводження з грошима.

7. Фінансова поведінка як чинник фінансової стійкості та довгострокового добробуту.

Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 3-4 (4 год)

Тема 2. Бюджетування та фінансове планування

План:

1. Фінансове планування особистих фінансів.
2. Управління вхідними грошовими потоками.
3. Управління вихідними грошовими потоками.
4. Створення особистого бюджету.
5. Моніторинг та перегляд фінансового плану.
6. Огляд мобільних застосунків, які допомагають обліковувати та управляти особистими фінансами

Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 5-6 (4 год)

Тема 3. Кредити та борги. Фінансові установи

План:

1. Основні поняття, що стосується кредитів, боргів та їх ролі у фінансовому житті людини.
2. Різновиди кредитів: особисті, авто кредити, іпотечні кредити, кредитні картки та їх особливості.
3. Основні аспекти, які впливають на вартість кредиту: ставки, термін погашення, комісії та інші умови.
4. Стратегії управління боргами, оптимізація розкладу погашення та уникнення фінансових проблем, які пов'язані з боргами.

Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 7-8 (4 год)

Тема 4. Основи збереження та інвестування

План:

1. Основи збереження та різновиди рахунків для заощадження
2. Основи інвестування та його ролі в досягненні фінансових цілей.
3. Інвестиційні інструменти: банківські рахунки, інвестиційні рахунки та фонди.
4. Ризики та інвестування в інвестуванні.
5. Інвестиційний портфель.

Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 9-10 (4 год)

Тема 5. Страхування. Пенсійне забезпечення

План:

1. Страхування та роль у фінансовій безпеці.

2. Види та форми страхування.
 3. Система пенсійного забезпечення в Україні.
 4. Страхові ризики. Страхові поліси.
 5. Необхідність оптимізації страхових та пенсійних програм.
- Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 11-12 (4 год)

Тема 6. Податкова культура. Благодійність

План:

1. Податкова культура та її роль в суспільстві.
 2. Різновиди податків та зборів та їх вплив на громадян та суспільство.
 3. Управління податковими рішення.
 4. Роль благодійності в оптимізації податкових обов'язків та підтримці громадських ініціатив.
 5. Прямі і непрямі податки. Їх характеристика.
- Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Семінарське заняття № 13-14 (4 год)

Тема 7. Шахрайство. Захист прав споживачів фінансових послуг

План:

1. Шахрайські схеми: понзі, фінансові піраміди, фітінг та інші та їхні ознаки
 2. Визначення загроз інтернет-безпеці та практичні поради щодо захисту від фінансових атак.
 3. Роль регуляторних організацій та законодавства в запобіганні фінансовому шахрайстві
 4. Розгляд прав споживачів фінансових послуг та механізмів їхнього захисту.
- Розв'язування тестових та ситуаційних завдань.

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна

Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	14	14
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	-
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	8	6
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	16	60

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:²

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

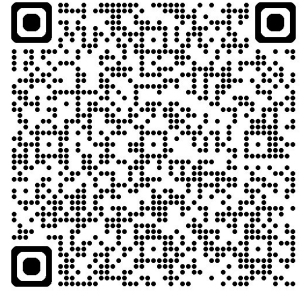

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

² зміст пунктів може редагуватись з огляду на особливості курсу

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).³ “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі використовують ШІ:

- 1) як інструментарій для генерації відео контенту за темою свого відео есе (якщо не вимагається оригінальна власна зйомка); генерації зображень для ілюстрації презентацій, візуалізації до доповідей, до медійного контенту;
- 2) для опрацювання великих даних (кількісних та якісних);
- 3) голосовий супровід оригінального відео контенту;
- 4) очищення звуку, обробка відео та фото матеріалів.

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних,

³ визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).⁴

Під час вивчення навчальної дисципліни студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1	Курс «Просто про гроші»	Тема 1. Фінансова культура та фінансова поведінка
2	Освітній курс «Особистий та сімейний бюджет»	Тема 2. Бюджетування та фінансове планування
3	Освітній курс «Основи фінансів та інвестицій»	Тема 4. Основи збереження та інвестування

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

⁴ визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перерахування

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання⁵	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем ПРН 2. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем ПРН 7. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування	МН 1 - словесні методи МН 2 - наочні методи МН 7 – аналітичний МН 8 – синтетичний МН 9 – порівняння МН 10 – узагальнення МН 17 – дослідницький МН 18 - методи самостійної роботи вдома МН 20 - інтерактивні методи	МФО 4 - поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 8 - тестовий контроль

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни необхідно:

1. Навчальні аудиторії з мультимедійним обладнанням та доступом до Інтернету (проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації відеоесе та презентацій).
2. Комп'ютерний клас або можливість використання студентами власних ноутбуків / планшетів / смартфонів для виконання практичних завдань, фінансових розрахунків, тестування та роботи з цифровими сервісами.
3. Програмне забезпечення та онлайн-сервіси: Microsoft Excel / Google Sheets — для складання особистого бюджету, розрахунку доходів і витрат, відсотків, кредитів, депозитів, фінансових цілей; Microsoft Word / Google Docs — для виконання індивідуальних та групових завдань; Microsoft PowerPoint / Google Slides / Canva — для підготовки презентацій і командних проєктів.
4. СДО – система дистанційної освіти Moodle для розміщення лекційних матеріалів, практичних завдань, тестів, кейсів, методичних рекомендацій та організації самостійної роботи студентів.

⁵ для вибіркових навчальних дисциплін вказується результат навчання

5. Доступ до генеративних моделей ШІ, тобто платформи для роботи з текстом, зображеннями та відео, структурування інформації, генерування ідей, такі як: Gemini.
6. Інформаційно-бібліотечні ресурси.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	Всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	Залік	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання (аудиторні заняття):

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Підсумковий контроль знань у формі диференційованого заліку (V семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами

підсумкового контролю (диференційований залік) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 25 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ⁶

Основна література

⁶ обов'язково: враховувати вимоги [ДСТУ 8302:2015](#) (відповідно до [Наказу № 65, від 4.03. 2016](#)), [рекомендації](#) Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, використовувати літературу за останні 5-7 років, наводити власні публікації за змістом навчальної дисципліни.

1. Офіційний сайт Міністерство освіти і науки - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon/navchalni-materiali-finansova-gramotnist-finansi-sho-chomu-yak-dlya-uchniv-10-11-klasivv>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України - www.minfin.gov.ua
3. Гаразд - <https://harazd.bank.gov.ua/>
4. Центр фінансових знань «Талан» - <https://talan.bank.gov.ua/>
5. Школа фінансової грамотності «Талан» Національного банку України - <https://promo.bank.gov.ua/school-talan/>
6. Офіційний сайт НБУ - <https://bank.gov.ua/ua/news/all/v-ukrayini-zapustili-osvitniy-serial-tsifrovi-groshi>
7. Вебсторінка Проєкту «Трансформація фінансового сектору» - http://www.fst-ua.info/ua/?fbclid=IwAR0531LuIMRIHaTZLSTY8-kHoAnRTJ5iE3dxE_0YSUAdrREhd4yl1aVIQJU
8. Гребенюк Н.В. Ризик-орієнтований підхід до захисту прав споживачів страхових послуг в Україні: роль комплаєнс-системи страховика. Сталій розвиток економіки. (2 (59) (2026), 683-689. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-92>
9. Бойко А. О., Фролов С.М., Гребенюк Н.В. Розвиток ринку страхування життя в країнах Європейського союзу: детермінанти та напрямки імплементації для України. European scientific journal of Economic and Financial innovation No2(20) 2026. DOI: <http://doi.org/10.32750/2026-0204>
10. Гребенюк Н.В. Цифровізація врегулювання страхових подій в Україні: клієнтоорієнтований підхід та правові імперативи. Матеріали науково-практичної конференції: регулювання економічних процесів у сучасних умовах. м. Одеса, 8-9 травня 2026 р.с. 37-40
11. Grebeniuk Nadiia Insurance as a financial instrument in the formation of financial literacy of households in Ukraine: 1st International Scientific and Practical Conference „PLANNING AND ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS” WSHIU. Conf.18.12.Part2. p. 45-46. URL: https://wshiu.pl/wp-content/uploads/2026/01/WSHiU.Conf_.18.12.Part2_.pdf

Додаткова література

1. Ролік В., Войтицька Л., Тригуб О. Підприємництво і фінансова грамотність: підручник. К: 2025. 133 с.
2. Багатий тато, бідний тато. [Електрон. ресурс] / Роберт Кіосакі, 2007. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T7rHPJOLlvw>
3. Геращенко О. Економіка. Власний бізнес. Перший крок / Олексій Геращенко. Київ: Фоліо, 2020. 123 с.
4. Дев'ятка О. Фінансова грамотність для початківців: 11 унікальних порад, які вас шокують! [Електрон. ресурс] / О. Дев'ятка // Гривня. 2023. 25

березня. URL: <https://www.grivnya.in.ua/finansova-gramotnist/finansova-gramotnist-dlya-pochatkivciv/>

5. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf>

6. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: https://business.diia.gov.ua/uploads/8/41540-nbu_strategy_fingramotnosti_2030.pdf

7. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник /Алексеева С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. Житомир: «Полісся», 2021. 248 с.

8. Письменний В. Енциклопедія для фінансово грамотних школярів / В. Письменний, С. Коженівський ; за ред. д-ра. екон. наук В. Письменного. 2-ге вид., перероб. і доп. Тернопіль : ТОВ «Вид-во Астон», 2021. 224 с.

9. Підприємництво для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/pidpriemnictvo-dla-skolariv-modul-3>

10. Прикладні фінанси. 8 клас: навч.- метод. посібник для вчителя / авт.. кол.; за аг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 117 с.

11. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України. URL: <https://nus.org.ua/news/monoprylyudnylo-ramku-finansovyh-kompetentnostej-ditej-ta-molodi-ukrayiny/>

12. Родинні фінанси. 5 клас: навч.- метод. посібник для вчителя / авт.. кол.; за аг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 117 с.

13. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макістер Д.; Наук. ред., передм. О.І. Пометун. К.: Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.

14. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол.; К., 2019. 272 с.

15. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyysensey>

16. Шепель Т. В. Основи підприємницької діяльності / Т. В. Шепель, О. О. Комліченко, А. М. Живець. Одеса: Олді+, 2021. 286 с.